

Wättingebacken

Prövning av barnens bästa

Samhällsbyggnadskontoret 2021-06-02

Natasa Stankovic
Agnes Hustad

tyresö kommun

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	4
2	Enklare prövning av barnens bästa.....	4
2.1	Enklare prövning av barnens bästa enligt Tyresös checklista.....	4
2.1.1	På vilket sätt, direkt eller indirekt, berörs barn och unga av beslutet eller åtgärden?	4
2.1.2	Har berörda barn och unga fått ge sina åsikter och har de beaktats?	5
2.1.3	Har barn och ungdomars hälsa, utvecklingsbehov och säkerhet beaktats?	6
2.1.4	Har det identifierats risker som kan diskriminera enskilda eller grupper av barn och ungdomar?	7
2.1.5	Vilka olika handlingsalternativ har identifierats?	7
2.1.6	Har en analys för olika handlingsalternativ gjorts utifrån barnets bästa?	7
2.1.7	Planera för återkoppling och utvärdering.....	7
3	Sammanfattning av workshop och intervjuer	8
3.1	Workshop unga tjejer.....	8
3.2	Intervju med pedagoger på Ringens förskola.....	9
3.3	Intervju med lärare på Tyresö gymnasium.....	10
3.4	Sammanställd kartbild från intervjuer 2021	11

1 Inledning

I januari 2017 godkände kommunstyrelsen planprogrammet för Wättingeområdet. Två kvalitetsprogram, ett för Wättingebacken och ett för Wättingestråket, har tagits fram för att fördjupa önskvärda kvaliteter och utvecklingsdirektiv i de två områdena. I programmet finns ambitionen att området ska utvecklas för människor i olika livssituationer och i olika ögonhöjd – där alla får rum att växa. Vidare står att i utvecklingsarbetet ska människors engagemang tas tillvara och avsikten är att öka delaktighet och känsla av sammanhang.

Den 1 januari 2020 blev barnkonventionen svensk lag, barnrättslagen, vilket ytterligare har lagt fokus på att barnets rättigheter ska genomsyra arbetsätt och beslutsprocesser. Med ett barnrättsperspektiv ska en prövning av barnets bästa ingå i underlag för beslutet där det är relevant.

I enlighet med Tyresö kommuns riktlinjer för barnens rättigheter ska, beroende på om ärendet berör barn till stor eller liten del en formell eller enklare prövning av barnets bästa göras. En formell prövning bör genomföras då barn påverkas till stor del och en enklare prövning kan göras när barn påverkas till liten del eller när ett barnrättsperspektiv ska beaktas i exempelvis framtagande av planer.

I och med utvecklingen Wättingebacken kan man förutsätta att barn kommer att beröras till stor del. Både de barn som redan bor och går i skolan i närområdet och de framtida barn som kommer att bosätta sig i det nya området. En formell prövning enligt Barnombudsmannens definition har inte gjorts men i denna sammanställning redogörs för den enklare prövning som gjorts i samband med detaljplanearbete för Wättingebacken.

2 Enklare prövning av barnens bästa

2.1 Enklare prövning av barnens bästa enligt Tyresös checklista

För en enklare prövning av barns bästa har frågorna i Tyresö kommuns checklista vid enklare prövning besvarats tillsammans med en kortfattad beskrivning över vad som framkommit.

2.1.1 På vilket sätt, direkt eller indirekt, berörs barn och unga av beslutet eller åtgärden?

I och med utvecklingen av Wättingebacken kommer de barn som redan bor och går i skolan i närområdet att påverkas av de nya området i Wättingebacken. Idag finns där ett skogsområde där barn rör sig fram och tillbaka till skola, till Tyresö centrum och hemmet. Ytan nyttjas också delvis som utflyktsmål för Ringens förskola. Elever på Tyresö gymnasium kan påverkas av att deras

angöringsväg, Farmarstigen, får en ny karaktär. Särskilt påtagligt kommer deras påverkan bli under byggtiden.

De barn som kommer att bo i det nya området blir direkt påverkade av utformningen av det nya området. T.ex. med hänsyn till trafiksäkerhet, utformningen av stråken så att de upplevs trygga, tillgänglighet till aktivitetsytor, mm. Även utformningen av ny förskola och gård som planeras inom etapp 2.

Med fokus på trygghet och ökad tillgänglighet kommer utvecklingen av Wättingeområdet att påverka barnen övervägande positivt men det finns risk för viss negativ påverkan.

En workshop hölls med unga tjejer i kommunen 2019 i syfte att utreda vad de efterfrågar och vilka fritidsaktiviteter de är särskilt intresserade av ska finnas i Wättingestråket (se kap 3.1). Där lyftes också hur tjejerna upplever trygghet respektive otrygghet i och kring området. I den samlade rapporten ” Utveckling av Wättingestråket utifrån tjejers behov” understryks vikten av säkra och trygga gångvägar till och från Wättingeparken och Tyresö centrum vilket har varit ett av de viktigaste målen för utvecklingen av Wättingebacken.

Enligt genomförda intervjuer med pedagoger från Ringens förskola brukar förskolebarn ha utflykter och undervisning i skogen nedanför Granängsringen och besöka lekplatsen vid Granbacksvägen. Dessa aktiviteter påverkas direkt av utvecklingen av Wättingebacken. För dessa aktiviteter erbjudas kompensatoriska lösningar i form av nya attraktiva utflyktsmål i Wättingestråket som planeras att innehålla aktivitets- och rekreationsytor som kan tillgodose barnens behov av fysisk och intellektuell utveckling.

Gymnasieelever berörs av utvecklingsplanerna eftersom många av dem passerar Wättingebacken på sin väg till och från skolan. Eleverna har ingen riktig skolgård utan hänger vid ytorna runt skolan eller går upp till Ringen, Granängstorget. Grusplanen öster om skolan kommer att tas i anspråk av den nya förskolegården och av den nya cykelvägen mellan Farmarstigen och Wättingestråket. Som kompensatorisk lösning föreslås en ny konstgräsplan en bit söderut i stråket.

En del elever från gymnasiesärskolan känner sig otrygga när de går vägen genom skogen till Ringen. De upplever att där står folk och hänger. Vägen genom skogen försvinner när Farmarstigen förlängs norrut och blir snarare än upplevd trygg gata som är mer befolkat under flera tider på dygnet.

2.1.2 Har berörda barn och unga fått ge sina åsikter och har de beaktats?

Prövning utifrån barnets bästa sker antingen genom att vuxna tolkar barnen (barnperspektivet) eller att barnet själv uttrycker något (barnets perspektiv).

Barnperspektivet har traditionellt använts vid planering. ”Barn och ungas perspektiv kan inkluderas i planeringen genom att vuxna analyserar och undersöker en plats med barnens bästa i beaktande. ”Boverkets barnkonsekvensanalys).

Barnets perspektiv, att ett barn får sin röst hörd i frågor som berör dem är en del i de grundläggande artiklarna om barnkonventionen, ”Barnets rätt att komma till tals” (Artikel 12, Barnkonventionen, 2020).

I utvecklingen av Wättingeområdet har båda metoderna använts.

Unga tjejers åsikter lyftes i en workshop som genomfördes 2019 med syfte att utreda vad unga tjejer från hela kommunen efterfrågar och vilka fritidsaktiviteter de är önskar ska finnas i Wättingestråket (se kap 3.1).

Gymnasieelever har i intervjuer som lärare har genomfört 2021 fått beskriva hur de använder Wättingestråket, Wättingebacken, och området runt skolan (kap 3.3).

Intervju har också genomförts 2021 med pedagoger på Ringens förskola för att få förståelse för hur verksamheten använder och rör sig i området (kap 3.2).

2.1.3 Har barn och ungdomars hälsa, utvecklingsbehov och säkerhet beaktats?

Framförallt Wättingestråket ska ge flera möjligheter till olika aktiviteter och rekreation då man kommer att planera för fler aktivitetsytor för olika målgrupper. Wättingebacken är planerat för att öka tillgängligheten mellan Granängsringen och Wättingestråket med fler trygga kopplingar i öst-västlig riktning. Ett viktigt fokus har varit att premiera gång- och cykel före bilens framkomlighet vilket gynnar barn och ungas möjlighet att röra sig på ett tryggt och säkert sätt (Jämför målen i trafikstrategin).

Den planerade förskolan har en stor gård med en friyta på över 4000kvm. Det är strax under Boverkets rekommenderade 40kvm/ barn. Att det ligger under motiveras av den omedelbara närheten till Wättingestråkets friytor.

Vid genomförandet av planen finns en del risker för hälsa i form av buller och försämrad luftkvalitet under byggnation. I kvalitetsprogrammet för Wättingebacken står att ”En strategi för bygglogistik ska tas fram för hela området som säkerställer en god livsmiljö under byggtiden.” Denna finns ännu inte framme men är påbörjad.

Sammanfattningsvis har barnens rätt till liv, överlevnad och utveckling (Artikel 6, Barnkonventionen, 2020) beaktats i planen och ska beaktas när strategin för bygglogistik tas fram.

2.1.4 Har det identifierats risker som kan diskriminera enskilda eller grupper av barn och ungdomar?

Barnets rätt till icke-diskriminering (Artikel 2, Barnkonventionen, 2020) beaktas i den provningen av barnens bästa på följande sätt.

Tyresö kommun har kunnat se att förtätningen av Tyresö centrum med fler bostadshus samt etablering av stadsparken inte har nått målgruppen unga tjejer. Vid uppföljning vilka som besökte stadsparken framkom att ca 90 % av de unga i stadsparken var killar. Denna insikt var bakgrunden till initiativet till den workshop för unga tjejer som hölls 2019 (sammanfattad under kap 3.1).

Gymnasieleverna som var intervjuade gick på introduktionsprogrammet och på gymnasiesärskolan. Eleverna från introduktionsprogrammet var mellan 16 och 20 år. Gymnasiesärskolans elever var killar och flickor med båda utlandsfödda och svenskfödda föräldrar. Hänsyn har tagits till förskolebarn också.

2.1.5 Vilka olika handlingsalternativ har identifierats?

Utvecklingen av Wättingebacken kan fortsätta med den inriktning som har pekats ut i planprogrammet. Utveckling av stråket med fler varierade aktivitetsytor bör göras.

En strategi för bygglogistik ska tas fram för hela området som säkerställer en god livsmiljö i Wättingebacken och dess omgivning under byggtiden. I den strategin ska speciell hänsyn tas till barnens rättigheter under byggskedet (Boende och vardagsliv, trygghet och tillgänglighet, miljö och hälsa).

Exempelvis kan barnen erbjudas tillräcklig ersättning från det att grusplanen försvinner och tills den nya grusplanen uppförs. Under tiden för Farmarstigens ombyggnad måste man ta hänsyn till att barn med funktionshinder ska kunna komma fram till entrén med färdtjänst. Dessutom bör strategin vägleda på vilket sätt buller och försämrade luftkvalitet hanteras under byggskedet och mm.

2.1.6 Har en analys för olika handlingsalternativ gjorts utifrån barnets bästa?

En Social konsekvensanalys för Wättingeområdet är gjord (2018-12-19). Några specifika handlingsalternativ utifrån barnets bästa har inte analyserats men en ständig prövning av strukturen har gjorts utifrån perspektivet social hållbarhet.

2.1.7 Planera för återkoppling och utvärdering

Återkoppling från workshopen har skett via kommunens hemsida, <https://www.tyreso.se/stadsutveckling/sidor/workshop-social-hallbarhet-i-praktiken-26-9.html?searchKeyword=settlement%C3%B6rbundet>.

Återkoppling från intervjuer 2021 har hittills bara skett genom att pedagoger och lärare har fått se och kommentera sammanställningar från intervjuerna. Man bör planera för återkoppling, uppföljning och utvärdering till skola och

förskola när området är delvis utbyggt. För planerad förskola bör också utvärdering med barn och vårdnadshavare att planeras in.

3 Sammanfattning av workshop och intervjuer

3.1 Workshop unga tjejer

Svenska Settlementförbundet fick 2019 uppdraget att genomföra en workshop med unga tjejer för att se vad de efterfrågar i Wättingestråket. Områdets utveckling har också varit inriktat på social hållbarhet och att få en levande gatumiljö. Kommunen ville ha ett särskilt fokus på unga tjejer om hur de nyttjar stråket idag och hur de vill kunna nyttja denna plats i framtiden eftersom man har kunnat se att förtätningen av Tyresö centrum med fler bostadshus samt etablering av stadsparken inte har nått målgruppen unga tjejer. Workshopens resultat finns sammanställt i rapporten ”Utveckling av Wättingestråket utifrån tjejers behov”.

Settlementförbundet ordnade träffar i fyra fokusgrupper som skiljde sig åt. Vid varje fokusgruppträff deltog mellan 12 – 17 tjejer. I den första var det tjejer som kommer från närområdet på västra sidan om stadsparken och Wättingestråket. I den andra var det mer blandat från centrala Tyresö och i de två sista grupperna deltog tjejer från hela kommunen.

För att inspirera delades bilder i A6 format ut med olika aktiviteter, miljöer, belysningar mm. Det delades också ut tomma A6 kort där tjejerna själva skrev ner vad de vill ska finnas i området. Förslagen som kom fram är att tjejerna vill att platsen blir mer tonårsanpassad och attraktiv för ungdomar samtidigt som området blir mer åldersblandat och attraherar boende i området och övriga kommuninvånare vilket ökar tryggheten.

Svaren redovisades i olika kategorier:

Aktivitetsledd verksamhet. Tjejerna efterfrågar mer ledarleda aktiviteter i parken. De lyfte följande som exempel: Dans, dans för gamlingar, fest i parken, grupp- och samarbetsövningar, gymnastik, klubb för tjejer.

Anläggningar för aktiviteter. Deras förslag var basketplan, boulebana, fotbollslekpark, gympark för unga tjejer, även tonårsanpassat samt för äldre, korta och handikappade, hängmattor, kompisgunga, linbana liten, pool, pulkabacke och isbana, scen med amfiteatersittning, skridskobana, stora studsmattor, streetplan för fotboll och för handboll, större rutschbana.

Anläggningar för mysiga miljöer och platser för möten. De lyfte att det är bra om även tillgängligheten och tryggheten runt området i ”skogarna” också rustas upp. De föreslog färgglada lampor i skogarna, gungor i träden, äventyrsbana, hinderbana, bättre stigar, en linbana. Trädgårdsliknande miljöer, mysiga

belysningar, caféer, grillplatser där det också går att sitta vid dem, mysiga sittplatser och bänkar, en plats att hänga på som inte är i Tyresö centrum.

Centrum som mötesplats. I alla fokusgrupperna kom centrum upp. Här vill de att Centrum byggs ut med fler ungdomsbutiker (kläder, skor, skönhet och spel), spelhall, Mc Donalds och att Forellen Bio uppgraderas.

Granängsringen – ”Ringen” De två fokusgrupperna som kom från centrala Tyresö lyfte att deras område behöver få fler mataffärer, en butik nära Ringen för de vanligaste varorna, fler lekplatser på Granängsvägen och färgglada lampor på Ringens torg.

Busstorget (och norr om torget) som lyftes i alla grupper. Tjejerna föreslog belysning (konstnärlig så det blir mysigare), bättre och fler övergångsställen eftersom signalsystemet känns osäkert, kiosk/café som är öppet länge. Området norr om busstorget behöver göras tryggare.

Specifika förslag i olika områden I tjejernas förslag kom även upp andra områden: I Alby föreslogs de ska finnas trampbilar, lampor vid stallet, gratis ridning, i Barnsjön föreslogs de en bro över sjön mot östra delen. Dalhallen behöver en bra belysning då det idag är dåligt ljus och obehagligt. För Dalskolan kom förslag på en scen, t ex vid fotbolls-/grusplanen. I Flaten behövs det en kiosk och Tyresövallen behöver mysig belysning.

3.2 Intervju med pedagoger på Ringens förskola

En intervju med två av pedagogerna på Ringens förskola gjordes den 26 mars 2021. Syftet var att få en förståelse för hur barnen och verksamheten nyttjar sitt närområde och då specifikt om de rör sig i någon del av Wättingebackens utvecklingsområde. På intervjun underströks att det var fråga om en inventering av hur barnen använder området och inte ett tillfälle att påverka utvecklingsplanerna eftersom de vid tillfället för intervjun har kommit långt.

De fick svara på ett antal frågor som berörde användning, trygghet och rörelsemönster.

Sammanfattning av intervjun:

Användning Enligt pedagogerna brukar barnen ha utflykter och undervisning i skogen vilket gör den till en stor kvalitet för dem. Dessutom förklarar pedagogerna att barnen behöver skog och plana grönytor eftersom de platta områdena väcker en naturlig ”ängskänsla” som är viktig för barnens utveckling. De upplever inte att det finns någon brist för barn i området. Enligt pedagogerna tillfredsställs barnens rörelsebehov och motorik.

Trygghet Pedagogerna upplever inte att det finns några platser i området som upplevs otrygga eller otrevliga. Om något så är det bilvägen i Granängsringen men eftersom det finns gångväg under den upplevs den inte som otrygg.

Rörelsemönster Pedagogerna upplever att gång- och cykelvägen utanför förskolan fungerar bra och att barnen cyklar i skogen. Ytterligare brukar de använda gångvägen genom skogen för att ta sig till Tyresö centrum, biblioteket och lekplatsen vid Granbacksvägen. De besöker också pulkabacken i närheten av Njupkärrsskolan.

3.3 Intervju med lärare på Tyresö gymnasium

Den 12 och 19 april 2021 hölls intervjuer med lärare på Tyresö gymnasium. Intervjuerna hade föregåtts av att lärarna hade fått ett antal frågor att ta med sig till sin mentorstid med eleverna. Syftet var att få en förståelse för hur gymnasieeleverna och skolverksamheten använder närområdet och hur de upplever nuvarande Wättingebacken och stråket. Som medskick till eleverna underströks att det var fråga om en inventering av hur de använder och upplever området och ett tillfälle att påverka utvecklingsplanerna eftersom de vid tillfället för intervjun har kommit långt.

Elever som var intervjuade gick på introduktionsprogrammet och på gymnasiesärskolan. Introduktionsprogrammet vänder sig till elever mellan 16 och 20 år som inte har en svensk grundskoleexamen. Ämnen är svenska, svenska som andraspråk och religion.

Sammanfattning av intervjuerna med eleverna på introduktionsprogrammet:

Användning Enligt lärarnas redogörelse är det huvudentrén och baksidan av skolbyggnaden, idrottsplatsen och busshållplatsen som används mest av eleverna. Som ett ställe att hänga på. Eleverna tycker att de kvaliteter som finns är närheten till skogen och det faktum att skolan är nära eftersom många elever bor i området. Brister som eleverna vill lyfta är dålig belysning och brist på bänkar. Eleverna efterfrågar konstgräsplan och café.

Trygghet Eleverna upplever inte att det finns otrygga eller otrevliga platser i området.

Rörelsemönster Många säger att de inte rör sig runt skolan utan de går direkt hem efter skoldagens slut. Eleverna brukar promenera på gångvägen i Wättingestråket till och från Tyresö centrum.

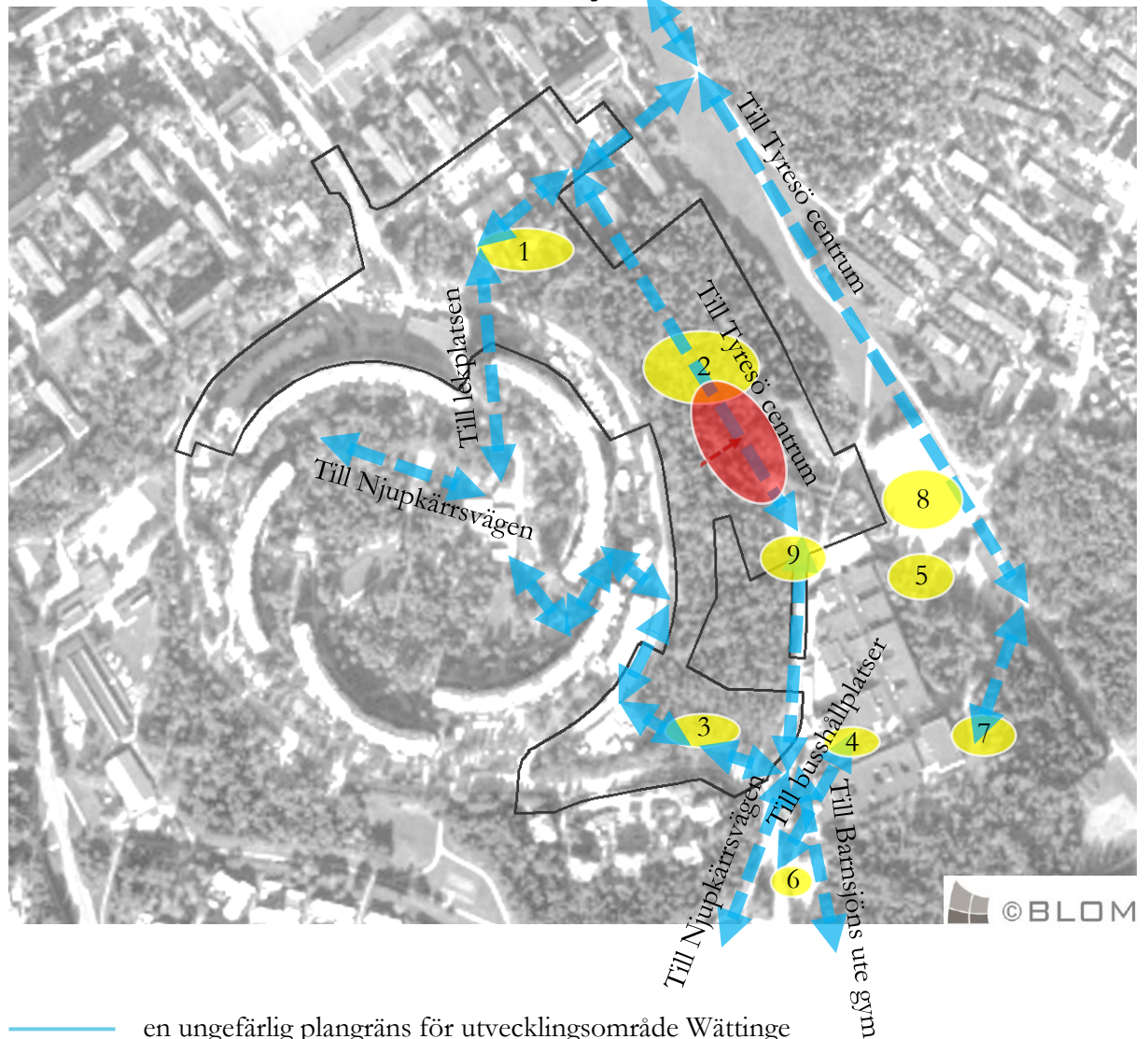
Sammanfattning av intervjuerna med eleverna på gymnasiesärskolan och individuella programmet:

Användning Eleverna uppger att de brukar sitta och vänta vid huvudentrén eller mellan skolan och fotbollsplanen. Eleverna tycker att närheten till naturen och skogen är de kvaliteter som finns i området idag och att de slitna skollokaler utgör brister. Eleverna efterfrågar skolgård, basketplan och/eller ett utegym för att ha något att göra på rasten. Eleverna är angelägna om att vändplanen framför aulan finns kvar eftersom flera åker färdtjänst.

Trygghet Eleverna upplever otrygghet att ta sig till Hemköp i Ringen. Det upplevs otryggt att gå genom skogen eftersom där står folk och hänger.

Rörelsemönster Eleverna rör sig mot centrumhållet och till Hemköp vid Granänstorget. De tar sig till Barnsjöns utegym och mot Njupkärrsvägen till Coop.

3.4 Sammanställd kartbild från intervjuer 2021

1. Lekplats
2. Skogen
3. Skog och gångstråk
4. Vid huvud entrén av Gymnasium
5. Mellan Gymnasium och fotbollsplan

6. Vid busshållplatser
7. Bakom Gymnasium
8. På idrottsplatsen
9. Vid aula entrén (vändplanen)